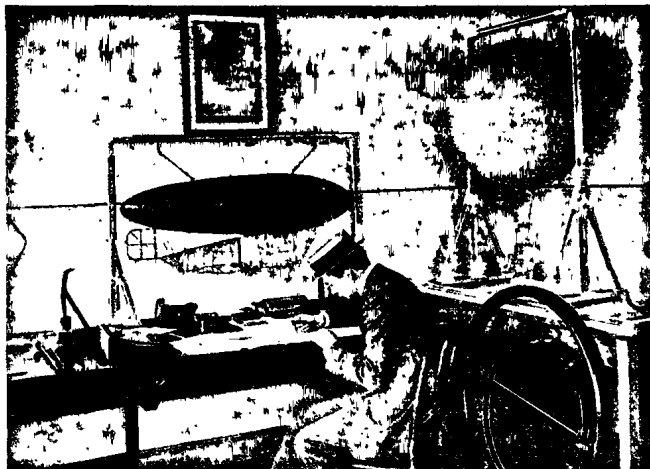

քիչ տարիներու մէջ շատ ապրանք թլլալ՝ շատ վայելելով կեանքի բարիքները։

Մենք գիտնալով որ Ազատութեան հովանիին տակ զարգացող Գիտութիւնը քաղաքակրթութեան եւ արգելու յառաջագիտութեան անպայման միջնորդն է, եւ թէ նպատակ ունի մարդկային կեանքին նիւթական եւ քարոյական բարեօրոյմին նըպաստել, պիտի ջանանք արդէ գիտութիւններու եւ գիւտերու մասին պատկերազարդ յօդուածներ ներկայացնել յօգուտ մեր ընկերացիներուն։

Իրի կեանք ունին։ Վերջին տարիներու մէջ զանազան հարուստ գիտնականներ եւ հնարիմաց անձնաւորութիւններ այնպիսի զարկ տուին խնդրոյն՝ որ այսօր Եւրոպիոյ շատ տէրութիւններու գիտութեական նախարարութիւնները պաշտօնապէս կը նըպաստեն ուղղելի օդանաւեր շինող սոսկականներու։

Նորածին դարուս մէջ հաստատուեցան մեծղի գործատուներ՝ որոնք օդապարիկ

Clouth գործատան պէտք՝ աշխատանքին մէջ յանձնարարուած ուղղելի օդանաւերու փոքր նմուշները մեծ չափերով շինելու նրադիւրները կը պատրաստէ։

Այս անգամ կը շօշափենք Ժամանակիս ամենաառնետաբարձրական խնդիրը, որ է ըսել լիսօսիլ Օդային ճանապարհորդութեան մասին։

Թ Ռ Չ Ն Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ Ը

Թռչուններու աշխարհին մէջ արշաւելու եռանդը հնուց ի վեր ունեցած է մարդկութիւնը. բայց մթնոլորտի տիրանալու դրական փորձերը հազիւ 50 տա-

գունդերու անթափանցիկ պատատներ, չուաններ, մակոյկներ եւ այլ մասունքներ կը պատրաստեն հրամայուածի համեմատ։ Ճարտարագէտը կը պատրաստէ Թղթի վերայ իր չափերը եւ պատկերները կամ փոքր նմուշները՝ իւր ուզած գործիներուն։ Հարիւրաւոր աշխատողը՝ քիչ ջարաթնեւում մէջ հսկայական գունդեր, վիթխարի օդանաւեր պատրաստած կ'ըլլան։ Լոնտրայի գործատուներ G. C. Spencer կը կոչուի՝ որուն Անգլիացիք եւ Zeppelin

կը յանձնարարեն պատրաստել իրենց օգտանակներն :

Բարիգու գործատունը Voisin կ'աշուանուի. Տիւնզէրքինը Weiller : Կան նաև իտալական և գերմանական գործատուներ :

(Ղալիյն ճանապարհորդութեան խնդրոյն ամենամեծ զարկ տուողներն եղան նաև հաստատուած Aero-Club-ները . «Մըցման Բաժակները» և դրամական մեծագումար պարգևները «Nobel»-ի, «Gordon-Bennet»-ի, «Deutsch», «Arch-deacon»-ն և այլն, և այլն :

Խառլիոյ Մարգարիտայ Մայր Թագուհին իւր հայրենիքի օդաչուները խրախուսելու համար 1907ին հաստատեց դրամական նուէր և «Բաժակ յաղթութեան» տրուելիք այն մարդուն՝ որ առաջին պիտի ըլլայ Բոյի գաշտավայրէն բարձրանալով՝ անցնելի Ալպեանները և մտնել դրացի Պեմութեանց երկիրներն :

Յետ դնելու այս նախնական ծանօթութիւնները կը Ֆիայ ըսել որ թռչուններու աշխարհի մէջ արշաւելու համար պէտք է հետեւիլ սա երկու սկզբունքներէն մէկուն. կամ շինել այնպիսի օդանաւեր որոնք տեղափոխած օդէն աւելի թեթեւալով կարենան բարձրանալ մթնոլորտին մէջ, և կամ օդէն աւելի ծանր ըլլալով (ինչպէս թռչունները) բարձրանալ մթնոլորտ և ուղեւորիլ որ և է կողմ :

Այն գործիները որոնք օդէն աւելի թեթեւալու սկզբունքի վրայ շինուած են օդապարիկ—aérostate կը կոչենք. իսկ անոնք որ օդէն աւելի ծանր են և թռչելու կը ծառայեն օդադորոքինական (aérodynamique) կ'անուանենք :

Յիշեալ երկու դրութիւններու համեմատ շինուած՝ այժմեան գործիներու մէջ կենսական և մանաւանդ վճռական դեր խաղացողները շարժիչ (moteur) միջոցներն են : Ո՛րքան աւելի շարժիչներն քիչ կշռեն և շատ ձիու զօրութիւն արտադրեն այնքան զայսին նաւորդութեան խնդիրը իրեն լուծուիլն կը մօտենայ :

Մենք առանձին գլուխներու բաժնիով ՕԳԱՊԱՐԻԿՆԵՐԸ և ԹԻՋՆԱԳՈՐԾԻՆԵՐԸ կը խօսինք այժմ առաջիններու մասին :

ՕԳԱՊԱՐԻԿՆԵՐ

(Ղապարիկի առաջին գաղափարն յղացողը՝ 1670ին Պրեշիացի Լանա Յիսուսեան կրօնաւորը եղաւ : Ինքը մտածեց որ եթէ ամենարարակ մետաղեայ գունդեր շինուին և օդէն թեթեւ կազով լեցուին, գունդեր վեր պէտք են բարձրանալ : Իրմէ շատ վերջը 1783ին սոյն գաղափարը իրագործողներն եղան Մոնկոլֆիէ եղբայրները՝ ուրոնք թուղթէ շինած գունդերու ստորոտը յարգ վառելով անոր ներքին օդը ջերմացնելով կ'անգայտացնէին՝ այնչափ որ գունդը տեղափոխած օդէն աւելի թեթեւալով մթնոլորտ կը բարձրանար : Իրենցմէ վերջ նախ սկսան օդային կազով և այժմ ընդհանրապէս ջրածինով թեթեւցնել օդապարիկները :

Մոնկոլֆիէներու Բարիզ արձակած առաջին գունտէն մինչև այսօրուան յետին օդապարիկներու կազմակերպութեան մէջ եղած տարբերութիւնը խիստ մեծ է : Սկիզբները յամրաքայլ սկսաւ յառաջել այս արհեստը. մետաքսեայ գունտեր, անկարգելներ, օդամակոյկներ շինուեցան. 1800է վերջ կէյլիւսաքներ, թիսանախէներ օդապարիկ գունտերով բարձրացան մթնոլորտ և շատ մը գիտական դիտողութիւններ ընելով Գիտութեան նպաստեցին : Սակայն իրենց օդապարիկները անկատար, անդեկ և անզօր ըլլալով ստէյլ քամիներու քմահաճոյքին կը մատնուէին և եղբերական արկածներ անպակաս կ'ըլլային :

Հներիկոս ժիֆար առաջին Գաղղիացին եղաւ որ 1852ին փորձեց օդոյ մէջ ուղղուելու գաղափարը իրագործել, սակայն չյաջողեցաւ վասն զի նոյն ատենուան իր ծանրակշիռ շարժիչ մեքենան հազիւ 3 ձիու զօրութիւն կ'արտադրէր :

1870ի պատերազմին յաղթուած Ֆրանսան ուղեց ուղղելի օդանաւեր շինել տալով նոր գորութիւն մը ստանալ : Շալէի